

Project Completion Report
Coastal Birds Confluence
Jamnagar 2025

#CBCJamnagar #CBC25

03-05, January 2025

Organised by

Bird Conservation Society, Gujarat

Marine National Park, Jamnagar

An overview of BCSG Coastal Birds Confluence: Jamnagar 2025

Resonating a Birding Culture!

The BCSG Coastal Birds Confluence: Jamnagar 2025 has concluded successfully, leaving behind a legacy of enriching experiences, collective achievements, and renewed commitment to bird conservation. The event, held along the picturesque coastline of Jamnagar, became a vibrant platform where scientists, conservationists, and bird enthusiasts of all ages united to celebrate the remarkable world of waders and their migration.

This occasion was particularly significant as it marked the inaugural event of the 25th year of the Bird Conservation Society, Gujarat (BCSG). With a heritage built by Gujarat's birding legends, including Lavkumar Khachar, Lalsinh Raol, and Bahubhuti Parasharya, and now led by the dedicated leadership of Dr. Bakul Trivedi, BCSG's journey has been one of impactful conservation efforts. The Coastal Birds Confluence became another proud milestone in this inspiring journey.

About Waders and Wader Census Waders are a fascinating group of migratory birds that depend on intertidal habitats, wetlands, and coastal areas for feeding and resting during their long journeys. Species like sandpipers, plovers, and curlews connect the countries and even continents through their incredible migrations, often spanning thousands of kilometres.

Conducting wader censuses is vital for understanding their population trends, migration patterns, and habitat use. These censuses help identify critical stopover sites and wintering grounds, allowing the governments to protect and manage these habitats. Moreover, Khijadia Bird Sanctuary being a Ramsar site, such census data will contribute to global initiatives like the Asian Waterbird Census (AWC)

conducted by BNHS and Wetland International. This will strengthen the conservation framework of Central Asian Flyway, ensuring the long-term survival of these incredible species.

Support and Acknowledgment The success of this event would not have been possible without the crucial support of the Gujarat Forest Department and Marine National Park, Jamnagar. Their collaboration ensured the event's smooth execution and underscored the shared commitment to conservation.

BCSG extends heartfelt gratitude to our sponsors—Astral Foundation, Bhima Woods, and Tressela—for their generous support. Their contributions were instrumental in making this confluence a resounding success. As a token of appreciation, mementos were presented to them during the event. Wetlands International, BNHS, and RG Sustain played supportive role for the successful completion of the event.

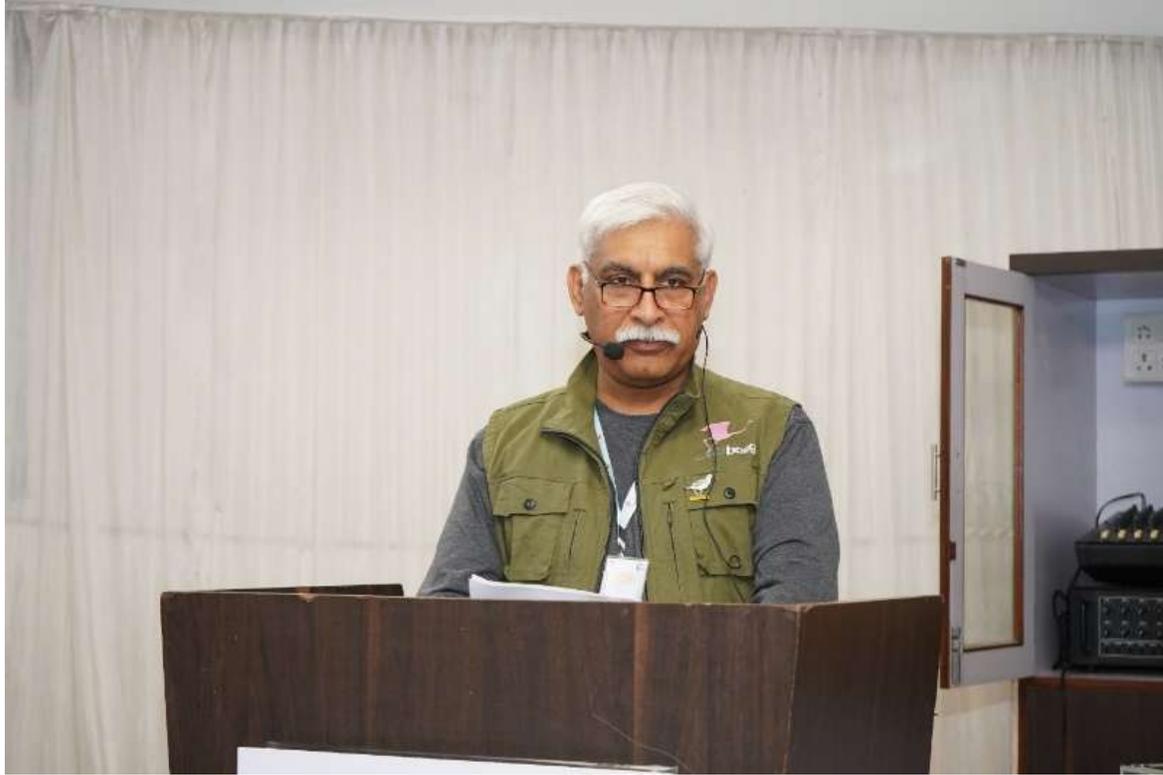
Day 1: Setting the Tone The event commenced with a post-lunch technical session that set the tone for an enriching and insightful gathering. The session began with a heartfelt welcome address by Vice President Yashodhan Bhatia, who warmly greeted all participants, including esteemed guests, speakers, and bird enthusiasts. Following this, the inaugural speech was delivered by Dr. Bakul Trivedi, President of the Bird Conservation Society, Gujarat. Dr. Bakul reflected on the society's 25-year journey in promoting birding culture and conservation efforts across Gujarat. He underscored the importance of events like the Coastal Birds Confluence in uniting experts, enthusiasts, and organizations to share knowledge and inspire action.

Ms. Neha Dara, Mr. Dhritiman Mukherjee, Dr. Balachandran, Dr. Bakul Trivedi, Prof. Sampath, Yashodhan Bhatia (from left to right).

Audience and Participants

Yashodhan Bhatia delivering a Welcome Speech

Dr. Bakul Trivedi giving an Inaugural Speech

After the ceremonial beginning, the event moved into a moment of recognition and appreciation, as eminent contributors to Gujarat’s birding community were felicitated. This segment celebrated individuals whose dedication, expertise, and passion have significantly shaped bird conservation and birding culture in the region.

Among the honourees, Shri Prasad Ganpule and Dr. Arpit Deomurari were awarded the prestigious BCSG Conservation Award for their outstanding contributions to avian research and their far-reaching impact on birding in Gujarat and beyond. The society also honoured Shri Suresh P. Jani (IFS), a retired Conservator of Forests, for his remarkable tenure at the Marine National Park, Jamnagar. Special mementos were presented to senior birdwatchers Shri Jumabhai Morya, Shri Shantibhai Varu, and Dr. Piyush Matalia. These stalwarts have inspired countless birders over generations.

Shri Prasad Ganpule receiving the BCSG Conservation Award

Dr. Arpit Deomurari receiving the BCSG Conservation Award

Sh. Suresh P. Jani (IAS) retd. being felicitated by BCSG

Sh. Suresh P. Jani (IAS) retd. sharing his thoughts

Sh. Jumma bhai being felicitated by BCSG

Dr. Piyush Matalia being felicitated by BCSG

Sh. Shantibhai Varu being felicitated by BCSG

BCSG thanking the Astral Foundation (sponsor)

BCSG thanking Bheema Woods & Tressela (sponsor)

Guests and Participants

Following these honours, the event transitioned seamlessly into a series of insightful and thought-provoking audio-visual presentations by the spotlight speakers, each an expert in their field.

Prof. Sampath, Dr. Balachandran, and Shri Prasad Ganpule provided diverse perspectives on the migration of waders, offering both regional and global insights.-The evening reached its peak with a mesmerizing session by Neha Dara and Dhritiman Mukherjee, whose presentations left the audience spellbound. As trailblazers in wildlife conservation, they showcased their dedication to nature and their artistry in storytelling through films.

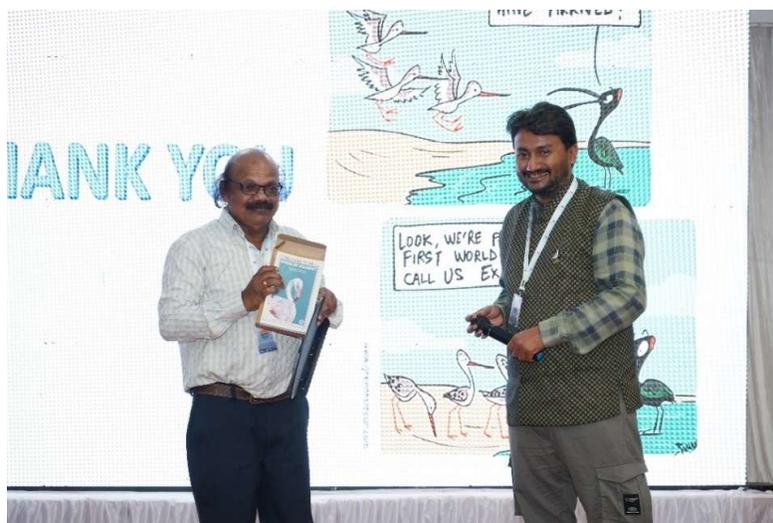
Together, the presentations exemplified the perfect blend of science and art, leaving the audience spellbound and deeply inspired by their passion and dedication.

Prof. Sampath (research scientist and conservationist) Prof. Sampath delivered an enlightening presentation that captivated students and attendees alike. His talk delved into his extensive study on **satellite-tagged birds in the Gulf of Mannar and their movements to the eastern coast of southern India**. He also talked about his research on a sub-species of Kentish Plover found in southern India, which eventually turned out to be a new species, which he named Hanuman Plover.

Prof. Sampath speaking at the podium

Dr. S. Balachandran (former Deputy Director of BNHS) Dr. Bala's presentation was on his vast experience of Four decades of population trends in shorebirds along the east coast of India with special emphasis on uncommon and rare waders. He also discussed about the similarities between Pirotan Island in Gulf of Kutch and Manali Island in Gulf of Mannar as both islands share similar habitats in terms of mangroves and seagrass species and similar congregation of waders species. His presentation not only deepened the audience's understanding of shorebird ecology but also emphasized the interconnectedness of habitats across India's coasts.

Dr. Balachandran and his presentation

Prasad Ganpule (ornithologist and author) Prasad Ganpule provided an insightful and engaging presentation on the identification of vagrant and probable vagrant waders in Gujarat. His session focused on the subtle art of distinguishing rare and unexpected visitors from the more common shorebird species observed in the region. Drawing on his extensive field experience and meticulous documentation, Prasad discussed key identification traits such as plumage variations, seasonal behaviours, and habitat preferences.

Sh. Prasad Ganpule delivering his presentation

Dhritiman Mukherjee (Conservation Photographer): Dhritiman Mukherjee is invariably one of India's leading wildlife and conservation photographers. He captivated the audience while sharing his incredible experiences in the field. Through his presentation, he shared breathtaking photographs of diverse species, recounting stories of perseverance, patience, and respect for nature. He emphasized the challenges of documenting wildlife in their natural habitats and highlighted the critical importance of conservation. His vivid anecdotes and stunning visuals brought the beauty and urgency of wildlife conservation to life for the young minds.

Dhritiman Mukherjee presenting his images

Neha Dara (writer and editor): Neha Dara's presentation was about her insights into the transformative power of storytelling and how people connect to the stories. She focused on creating content that has deep bond with wildlife and how it can raise awareness faster. She also discussed the power of films in conveying conservation messages and its far-reaching impact on audiences.

Ms. Neha Dara sharing her thoughts

Due to time constraints, we were unable to include the much-anticipated talk by **Dr. Arpit Deomurari** in the event schedule. His extensive expertise in biodiversity conservation and data-driven approaches to bird research was greatly missed, and we look forward to his insights being shared in future engagements.

Day 2: Field Explorations and Data Collection A total number of 25 locations were identified for the survey from Jodiya to Okha along the coast of Marine National Park. All the participants were divided in small groups of 3 to 5 persons. After a night stay at Khijadiya and Narara participants left early morning to their allotted locations for the all-important census and data collection.

Teams during wader census

Teams during wader census

Day 3: Final Day Highlights The final day of the event brought participants to Balachadi beach, where they observed the waders discussed throughout the confluence. The sighting of tagged and ringed birds highlighted the global connections of these migratory species, emphasizing their significance.

The moment of the day—and perhaps the entire event—came with the resighting of ‘Vhalam,’ the Great Knot 6Z also the event’s mascot. This globally endangered species is now in its sixth consecutive year of migration to Jamnagar. Vhalam’s story of resilience and its journey across the Central Asian Flyway captivated and inspired all present, underscoring the importance of preserving habitats for future generations.

Field Visit at Balachadi / Sachana Beach for Wader Watch

Bird watchers going through the Brochure for wader identification

Observing Tagged and Ringed Birds

Finding Great Knot 6Z 'Vhalam'

Capturing Great Knot 6Z 'Vhalam' on camera

Sainik School Balachadi Awareness Program: An Initiative at the Coastal Birds Confluence 2025 Sainik School Balachadi, a prestigious residential institution located in Jamnagar, Gujarat, has been a beacon of education and character building since its establishment in 1961. The school is renowned for its unique blend of academic excellence, military-inspired training, and a focus on leadership and values, nurturing students into responsible citizens ready to embrace careers in the armed forces or other challenging fields.

As part of the Coastal Birds Confluence 2025, an awareness program was jointly organized by the Marine National Park, Jamnagar, and the Bird Conservation Society, Gujarat, for the students of Sainik School Balachadi on 04th January, 2025. The program witnessed an enthusiastic participation of 300 attendees, including faculty members, staff, and students, making it a truly enriching experience for all. The program featured two celebrated speakers who shared their unique perspectives and inspiring journeys: Dhritiman Mukherjee (Conservation Photographer) & Neha Dara (writer and editor). Both the speakers showcased various aspects of photography and filmmaking with respect to the wildlife and nature conservation. Documentaries on various topics was also screened.

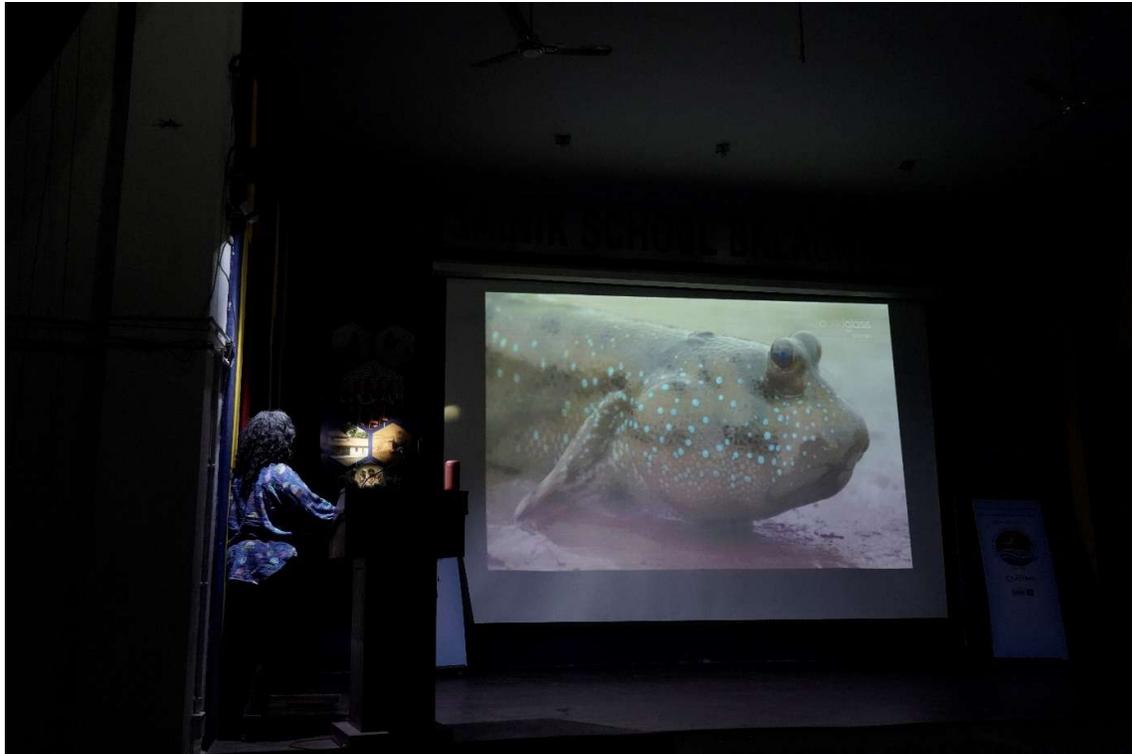
This collaborative initiative provided students with valuable exposure to the worlds of wildlife photography and how it can influence conservation. The program inspired students to appreciate the intricate connections between nature and storytelling, encouraging them to explore their potential as future custodians of the environment and society.

Students of Sainik School in the full hall at Balachadi

Officials from Forest Department, Members of BCSG, Sainik School Officers and Speakers during inaugural ceremony.

Ms. Neha Dara sharing her experience with students.

Mr. Dhritiman Mukherjee sharing his experience with students.

Closing Remarks The BCSG Coastal Birds Confluence: Jamnagar 2025 was not merely an event but a convergence of knowledge, passion, and commitment to conservation. It celebrated the spirit of collaboration and provided a platform for future endeavours in birding and conservation.

As the society reflects on this achievement, we extend our deepest gratitude to everyone who contributed or participated in #CBCJamnagar. While the confluence has concluded, we hope it marks the beginning of stronger collaborations and broader awareness for the protection of these incredible avian species and their habitats.

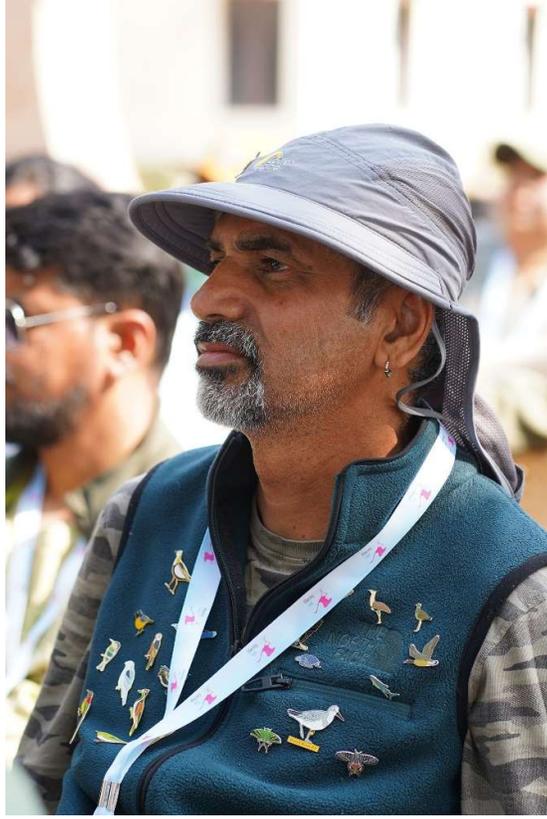

Participants sharing their experiences at closing ceremony

Closing ceremony – Remarks

BCSG Jamnagar Team

Group Photograph at the end of the event

BCSG Coastal Birds Confluence- Jamnagar 2025

**With gratitude and warm regards,
Thank you all from BCSG**

Souvenir Kit for Registered Participants

A Field Bag, Flask, Bird Pin, Checklist, Wader Id Brochure, Great Knot '6Z' pamphlet, Certificate, Cap, T-shirt, Stickers

Coverage by Print Media

દેશમાં પ્રથમ વખત | ઓખાથી નવલખી સુધી અંદાજીત 170કિ.મી. લાંબા દરિયાકિનારા ઉપર ખાસ પસંદ કરાયેલા સ્થળો પર 25 કેન્દ્ર પર 25 ટીમો ગણતરી કરશે

આજથી દરિયાકાંઠાના-કિચડીયા પક્ષીઓની ગણતરી

વન તેમજ બર્ડ કન્ઝર્વેશન સોસાયટીના સંયુક્ત ઉપક્રમે ગણતરી, મરીન સેન્ચુરી વિસ્તારમાં 300 થી વધારે પ્રજાતિના સ્થાનિક-ચાયાવર પક્ષીઓનું રહેઠાણ

આજથી ગણતરી શરૂ કરવામાં આવી છે. આજથી ગણતરી શરૂ કરવામાં આવી છે. આજથી ગણતરી શરૂ કરવામાં આવી છે. આજથી ગણતરી શરૂ કરવામાં આવી છે.

પક્ષીઓના પાછળનું વિજ્ઞાન અને જનજાગૃતિ માટેના વિવિધ કાર્યક્રમો

આ કાર્યક્રમો અંતર્ગત આયોજન વન વિભાગ અને બર્ડ કન્ઝર્વેશન સોસાયટી ગુજરાત-ભરતીય સંયુક્ત ઉપક્રમે યોજાયાં આવશે. કોલકાટ પક્ષીઓ માટે કોલકાટ 25 સેન્ટીમીટર ગુજરાતમાં કરવામાં આવેલા સંસ્કાર કરવામાં આવ્યા છે. જે પક્ષીઓનું સંરક્ષણ, ગણતરી, નિરીક્ષણ તથા પક્ષીઓ પાછળનું વિજ્ઞાન અને તે અંગેની જનજાગૃતિ માટે વિવિધ કાર્યક્રમો કરે છે.

નાસિક, પુના, મહારાષ્ટ્ર સહિતના અન્ય શહેરોમાંથી પક્ષીવિદો આવશે

દરિયાકાંઠાના તેમજ કિચડીયા પક્ષીઓની ગણતરી માટે 300 વધુ લોકોનું સંસ્કરણ કરવામાં આવ્યું છે. આજથી ગણતરી શરૂ કરવામાં આવી છે. આજથી ગણતરી શરૂ કરવામાં આવી છે. આજથી ગણતરી શરૂ કરવામાં આવી છે.

દરિયાકાંઠા ના-કિચડીયા પક્ષી'

ગણતરી માટે અભ્યાસ અભ્યાસ 25 કેન્દ્રોનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. આજથી ગણતરી શરૂ કરવામાં આવી છે. આજથી ગણતરી શરૂ કરવામાં આવી છે. આજથી ગણતરી શરૂ કરવામાં આવી છે.

4 પક્ષીઓની પ્રજાતિઓની ઉપસ્થિતિ, સંખ્યા, વસ્તી વિશેની ગીચતા, ઓખાખની માહિતી એકત્રિત કરાશે

સમગ્ર ગુજરાત દ્વારા ગણતરી પક્ષીઓનું વિજ્ઞાન વિભાગમાંથી અભ્યાસ યોજાવામાં આવ્યું છે. આજથી ગણતરી શરૂ કરવામાં આવી છે. આજથી ગણતરી શરૂ કરવામાં આવી છે. આજથી ગણતરી શરૂ કરવામાં આવી છે.

સંદેશ

મરીન નેશનલ પાર્ક-મરીન સેન્ચુરી વિસ્તાર ૩૦૦થી વધારે પ્રજાતિના પક્ષીઓનું રહેઠાણ

દેશમાં પ્રથમવાર જામનગરમાં આજથી દરિયાકાંઠાના પક્ષીઓની ગણતરી

કલવ | ઓખાથી નવલખી સુધી અંદાજીત ૧૭૦ કિ.મી.લાંબા દરિયાકિનારા ઉપર ખાસ પસંદ કરાયેલા સ્થળો

દેશમાં સૌ પ્રથમવાર મરીન નેશનલ પાર્ક-મરીન સેન્ચુરી જામનગર ખાતે આજે તા.૩૦થી ૫ જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ પર દરમિયાન દરિયાકાંઠાના તેમજ કિચડીયા પક્ષીઓની ગણતરી સંસ્કરણ યોજાવાર છે. દરિયાકાંઠાના પક્ષીઓ માટે સ્વર્ગ સમાપન એવા જામનગર ખાતે યોજાવાર આ કાર્યક્રમમાં કિચડીયા પક્ષીઓ તેમજ દરિયા કિનારામાં પક્ષીઓની ગણતરી કરવામાં આવશે. નિદિવસીય કાર્યક્રમમાં પહેલા દિવસે વન અને વન્યજીવ મેને આગવી ઓખા ધરાવતા તજજામના વક્તવ્યો, બીજા દિવસે પક્ષીઓની ગણતરીનું આયોજન તેમજ ત્રીજા દિવસે નોલેજ શેરીન અને સમાપન કાર્યક્રમ યોજાશે. આ કાર્યક્રમમાં સહભાગી થવા ગુજરાત તેમજ અન્ય રાજ્યોમાંથી પણ પક્ષી પ્રેમીઓ, તજજ્ઞો અને સંશોધકો ઉપસ્થિત

મરીન નેશનલ પાર્ક અને મરીન સેન્ચુરીમાં વિવિધ પ્રજાતિઓનો સમાવેશ

મરીન નેશનલ પાર્ક અને મરીન સેન્ચુરીમાં આજી, દરિયાઈ શેવાળ, વાદળી, સમુદ્ર અને નરમ પરવાળા, ડોહીન, કાચળા, કુગોળ, પોરપોઈંગ, સિલ્કિદ જાતિના કચરલા, પફરફીંગ, સ્ટારફીંગ, ફ્રિટલ સ્ટાર, રમીકોટપક્ષીની સાથે રોચની વિવિધ પ્રજાતિઓનો પણ સમાવેશ થાય છે.

કાદવ-કીચડમાંથી ભોજન મેળવતા પક્ષી એટલે કીચડીયા પક્ષી (વેડર્સ) : પક્ષીવિદ બર્ડ કન્ઝર્વેશન સોસાયટી ઓફ ગુજરાત (બીસીએસજી)ના સભ્ય તથા પક્ષીવિદ જયપાલસિંહ જાડેજા જણાવે છે કે, દરિયાકાંઠે ભરતી-ઓટ વેળાએ છુવાતો કાંઠે આવે છે. અમુક છુવા કાદવના ઘર હેઠળ રહે છે. જેને બહાર લાવતા અમુક પક્ષી પગથી કાદવ ટપાણે છે અને બહાર આવતા છુવા શોદીને તેઓ ખાય છે. એક જ નાના વિસ્તારમાં જુદી જુદી સાંચ ધરાવતા પક્ષીઓને કાદવના જુદા જુદા સ્તરથી ખોરાક પ્રાપ્ત થઈ શકે તેવી કુદરતની વ્યવસ્થા છે.

राजस्थान पत्रिका

आज से प्रारंभ होगी गिनती: 5 जनवरी तक चलेगी, मरीन नेशनल पार्क-मरीन सेंचुरी में 300 से अधिक प्रजातियां देश में पहली बार जामनगर में होगी तटीय और दलदली पक्षी गणना

पत्रिका म्यूजियम
जामनगर में पहली बार जामनगर मरीन नेशनल पार्क और मरीन अभयारण्य में शुक्रवार से स्टॉप व दलदली पक्षियों (सेंट्रल व वेस्ट) की गणना होगी। स्टॉप पक्षियों का वर्ग चने जाने वाले जामनगर में यह गिनती 5 जनवरी तक चलेगी। इन विभाग और वेस्ट कंजर्वेशन सोसायटी द्वारा की गई गणना तब तक जारी रहेगी। दलदली पक्षियों की गणना का यह पहला प्रयास होगा।

तब दलदली पक्षियों की 50 से अधिक प्रजातियां देखने को मिलेंगी हैं। देशभूमि ड्राफ्ट, जामनगर और पोरबंदी सहित तीन जिलों में फैले मरीन नेशनल पार्क और मरीन अभयारण्य में ओला से नालराई तक लगभग 170 किमी लंबे स्टॉप क्षेत्र और 42 टापू शामिल हैं।

प्रति वर्ष डेरा जमाते हैं प्रवासी पक्षी
इस समुद्री क्षेत्र में प्रतिवर्ष लाखों की संख्या में प्रवासी और स्थानीय पक्षी डेरा जमाते हैं। काछ की खाड़ी में पाई जाने वाली समुद्री जीवसृष्टि और मैंग्रोव के संरक्षण के उद्देश्य से संरक्षित क्षेत्र घोषित किया गया है। यहां कम ज्वार में फैल चुके समुद्री जीवसृष्टि का अवलोकन किया जा सकता है।

मध्य एशियाई फ्लाईवे का हिस्सा

प्राथमिक हिस्से से मध्य एशियाई फ्लाईवे का हिस्सा होने के कारण इस क्षेत्र की पक्षी विविधता काफी समृद्ध है। यह फ्लाईवे यूरोप और एशिया में अतिरिक्त एवं विश्व स्तर पर फैला हुआ है। इसमें विरोध कम है और साक्षरता के विभिन्न स्तरों से लेकर दक्षिण-पश्चिम एशिया, मध्य और दक्षिण एशियाई क्षेत्रों में विभिन्न प्रजातियों और पक्षियों के प्रवास और वसति के मैंग्रोव पक्षी विशेषकर जलदली पक्षी अपने वार्षिक प्रवास के दौरान इस पक्षियों के आवास से अनेक पक्षी को प्रभावित करती हैं।

यहां मैंग्रोव की अनेक प्रजातियां हैं

यहां सैबल, समुद्री सैबल, स्पंज, नर्म और फोरो जलम विभिन्न, लाल, काल, सुवर्ण, पॉलीकेन, विभिन्न प्रजातियों के केकड़े, पारलिन, पारलिन, फिल्टर फूड और ऑक्टोपस के साथ-साथ मैंग्रोव की विभिन्न प्रजातियां पाई जाती हैं।

देश में पहली बार जामनगर में 3 से 5 जनवरी के दौरान 'तटीय और दलदली पक्षी गणना' आयोजित की जाएगी

मरीन नेशनल पार्क-मरीन सेंचुरी क्षेत्र में लगभग 300 से अधिक प्रजातियों के स्थानीय और प्रवासी पक्षियों का आवास

जामनगर: देश में पहली बार जामनगर मरीन नेशनल पार्क और मरीन सेंचुरी अभयारण्य में 3 से 5 जनवरी, 2025 के दौरान तटीय पक्षियों की गणना आयोजित होगी। तटीय पक्षियों का वर्ग चने जाने वाले जामनगर में आयोजित होने वाले इस कार्यक्रम में जामनगर और पोरबंदी सहित तीन जिलों में काछ की खाड़ी, मरीन नेशनल पार्क और मरीन अभयारण्य में शामिल किया जा रहा है। इस गणना का आयोजन जामनगर मरीन नेशनल पार्क और मरीन अभयारण्य के संयुक्त प्रयास में किया जा रहा है।

इस समुद्री क्षेत्र में प्रतिवर्ष लाखों की संख्या में प्रवासी और स्थानीय पक्षी डेरा जमाते हैं। काछ की खाड़ी में पाई जाने वाली समुद्री जीवसृष्टि और मैंग्रोव के संरक्षण के उद्देश्य से संरक्षित क्षेत्र घोषित किया गया है। यहां कम ज्वार में फैल चुके समुद्री जीवसृष्टि का अवलोकन किया जा सकता है।

मध्य एशियाई फ्लाईवे का हिस्सा होने के कारण इस क्षेत्र की पक्षी विविधता काफी समृद्ध है। यह फ्लाईवे यूरोप और एशिया में अतिरिक्त एवं विश्व स्तर पर फैला हुआ है। इसमें विरोध कम है और साक्षरता के विभिन्न स्तरों से लेकर दक्षिण-पश्चिम एशिया, मध्य और दक्षिण एशियाई क्षेत्रों में विभिन्न प्रजातियों और पक्षियों के प्रवास और वसति के मैंग्रोव पक्षी विशेषकर जलदली पक्षी अपने वार्षिक प्रवास के दौरान इस पक्षियों के आवास से अनेक पक्षी को प्रभावित करती हैं।

यहां सैबल, समुद्री सैबल, स्पंज, नर्म और फोरो जलम विभिन्न, लाल, काल, सुवर्ण, पॉलीकेन, विभिन्न प्रजातियों के केकड़े, पारलिन, पारलिन, फिल्टर फूड और ऑक्टोपस के साथ-साथ मैंग्रोव की विभिन्न प्रजातियां पाई जाती हैं।

દેશમાં સૌ પ્રથમવાર જામનગર ખાતે

‘દરિયાકાંઠાના- ક્રિયડીયા પક્ષી’ ગણતરી-સેન્સસ થશે

જામનગર, આ સમગ્ર કાર્યક્રમનું આયોજન વન વિભાગ અને બર્ડ કન્ઝર્વેશન સોસાયટી ગુજરાત-બીસીએસજીના સંયુક્ત ઉપક્રમે યોજવામાં આવશે. બીસીએસજી પક્ષીઓ માટે છેલ્લાં ૨૫ વર્ષથી ગુજરાતમાં કાર્યરત સ્વેચ્છિક સંસ્થા છે. જે પક્ષીઓનું સંરક્ષણ, ગણતરી, નિરીક્ષણ તથા પક્ષીઓ પાછળનું વિજ્ઞાન અને તે અંગેની જન જાગૃતિ માટે વિવિધ કાર્યક્રમો કરે છે. ગુજરાતમાં આવેલું મરીન નેશનલ પાર્ક અને મરીન સેન્ચુરી ભારતનો સૌ પ્રથમ જાહેર કરવામાં આવેલ દરિયાઈ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન છે. રાજ્યના દેવભૂમિ દ્વારકા, જામનગર અને મોરબી એમ ત્રણ જિલ્લામાં વિસ્તરેલ મરીન નેશનલ પાર્ક અને મરીન સેન્ચુરીમાં ઓખાથી નવલખી સુધી અંદાજિત ૧૭૦ કિ.મી. લાંબા દરિયાકાંઠા અને ૪૨ ટાપુઓનો સમાવેશ થાય છે. કચ્છના અખાતમાં આવેલા આ પ્રોટેક્ટેડ એરીયાને અહીં જોવા મળતી દરિયાઈ જીવસૃષ્ટિ અને ચેર -મેન્ચુવના સંવર્ધન અને સંરક્ષણના મુખ્ય ઉદ્દેશ્યથી જાહેર કરવામાં આવ્યો છે. આ ભારતમાં એકમાત્ર સ્થળ છે જ્યાં ઓટના સમય દરમિયાન પગપાળા પ્રવાસ કરીને દરિયાઈ જીવસૃષ્ટિનું અવલોકન કરી શકાય છે. જ્યારે અન્ય સ્થાનો ઉપર સ્કુબા ડાઈવીંગ કરવી અનિવાર્ય બની જાય છે.

જામનગર, આ સમગ્ર કાર્યક્રમનું આયોજન વન વિભાગ અને બર્ડ કન્ઝર્વેશન સોસાયટી ગુજરાત-બીસીએસજીના સંયુક્ત ઉપક્રમે યોજવામાં આવશે. બીસીએસજી પક્ષીઓ માટે છેલ્લાં ૨૫ વર્ષથી ગુજરાતમાં કાર્યરત સ્વેચ્છિક સંસ્થા છે. જે પક્ષીઓનું સંરક્ષણ, ગણતરી, નિરીક્ષણ તથા પક્ષીઓ પાછળનું વિજ્ઞાન અને તે અંગેની જન જાગૃતિ માટે વિવિધ કાર્યક્રમો કરે છે. ગુજરાતમાં આવેલું મરીન નેશનલ પાર્ક અને મરીન સેન્ચુરી ભારતનો સૌ પ્રથમ જાહેર કરવામાં આવેલ દરિયાઈ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન છે. રાજ્યના દેવભૂમિ દ્વારકા, જામનગર અને મોરબી એમ ત્રણ જિલ્લામાં વિસ્તરેલ મરીન નેશનલ પાર્ક અને મરીન સેન્ચુરીમાં ઓખાથી નવલખી સુધી અંદાજિત ૧૭૦ કિ.મી. લાંબા દરિયાકાંઠા અને ૪૨ ટાપુઓનો સમાવેશ થાય છે. કચ્છના અખાતમાં આવેલા આ પ્રોટેક્ટેડ એરીયાને અહીં જોવા મળતી દરિયાઈ જીવસૃષ્ટિ અને ચેર -મેન્ચુવના સંવર્ધન અને સંરક્ષણના મુખ્ય ઉદ્દેશ્યથી જાહેર કરવામાં આવ્યો છે. આ ભારતમાં એકમાત્ર સ્થળ છે જ્યાં ઓટના સમય દરમિયાન પગપાળા પ્રવાસ કરીને દરિયાઈ જીવસૃષ્ટિનું અવલોકન કરી શકાય છે. જ્યારે અન્ય સ્થાનો ઉપર સ્કુબા ડાઈવીંગ કરવી અનિવાર્ય બની જાય છે.

સમગ્ર વિશ્વમાં ગુજરાત અનેક જૈવવિવિધતા માટે જાણીતું છે. વન વિભાગ દ્વારા પર્યાવરણ-જળચર સંરક્ષણ માટે અભૂતપૂર્વ કામગીરી કરવામાં આવી છે જેના પરિણામે ગુજરાતે આજે દેશભરમાં વન-પર્યાવરણ ક્ષેત્રે આગવી ઓળખ સ્થાપિત કરી છે.

THE TIMES OF INDIA

First census of wader birds at Marine National Park from today

TIMES NEWS NETWORK

Rajkot: The first-ever census of wader birds will be conducted at Marine National Park and Marine Sanctuary — India's first designated marine sanctuary area spanning the coastal regions of Devbhumi Dwarka, Jamnagar and Morbi districts

The collaborative initiative between the forest department and the Bird Conservation Society commences on Friday and involves 100 bird watchers from Gujarat and other parts of the country.

The forest department announced that the survey will encompass a 170-km stretch from Okha to Navlakhi. The programme spans three days, with expert lectures scheduled for

The exercise will cover up to 30 wetlands

Day 1 and bird-counting activities.

Dhaval Varagara, Gujarat co-ordinator for the Asian Waterbird Census that works towards waterbird conservation awareness,

said, "The exercise will cover 25 to 30 wetland areas like Narara, Khijadiya, Mulvel, Poshitra and Charakala as well as protected and unprotected areas." The protected zone en-

compasses 42 islands. Situated in the Gulf of Kutch, this region is notable for its marine biodiversity and mangroves. The park's position along the Central Asian Flyway (CAF) contributes to its rich bird diversity. Numerous migratory birds utilise this migration route for their journeys.

Jamnagar hosts over 300 bird species, including waders. Species such as crab plover and great knot, rarely spotted elsewhere in India, can be found here. The forest department said, "Various aspects like identifying new areas of bird habitat, information about various species of birds, their numbers, their population, density and timing of migration etc, will be covered in this census."

First census of coastal, wader birds to kick off today in Jamnagar

EXPRESS NEWS SERVICE
GANDHINAGAR, JANUARY 2

IN A FIRST, the Gujarat government and Bird Conservation Society of Gujarat (BCSG) will conduct the census of coastal and wader birds at the Marine National Park and Marine Sanctuary in Jamnagar from January 3 to 5, according to an official statement released on Thursday.

BCSG is a voluntary organisation, active for over 25 years, dedicated to bird conservation, census activities, observation, and raising public awareness about avian science.

"For the first time in India, a census of coastal and wader birds will be conducted at the Marine National Park and Marine Sanctuary in Jamnagar from January 3 to 5. Jamnagar will host this significant event focusing on counting wader and coastal bird species. The three-

Jamnagar district houses over 300 species of local and migratory birds. Gujarat Information Department

day programme will feature expert talks by specialists in forestry and wildlife on the first day, bird counting activities on the second day, and knowledge-sharing sessions followed by a closing ceremony on the final day," the release said.

According to the Gujarat forest department, Jamnagar district hosts over 300 species of local and migratory birds, including over 50 species of Wader birds.

ગુજરાતમિત્ર

તથા ગુજરાતદર્શન સ્થાપના: ૧૯૭૩

આજથી જામનગરમાં કિચડીયા પક્ષીની ગણતરી

મહિલ નેશનલ પાર્ક-મરિન સેન્યુરી વિસ્તારમાં આશરે ૩૦૦ થી વધારે પ્રજાતિનાં સ્થાનિક-ચાયાવર પક્ષીઓનું રહેઠાણ

ગાંધીનગર : દેશમાં સૌ પ્રથમવાર મરીન નેશનલ પાર્ક- મરીન સેન્યુરી જામનગર ખાતે આવતીકાલે તા. ૦૩ થી ૦૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૫ દરમિયાન દરિયાકાંઠાના તેમજ કિચડીયા પક્ષીઓની ગણતરી-સેન્સસ યોજનાર છે. દરિયાકાંઠાના પક્ષીઓ માટે સ્વર્ગ સમાન એવા જામનગર ખાતે યોજનાર આ કાર્યક્રમમાં કિચડીયા પક્ષીઓ તેમજ દરિયા કિનારાનાં પક્ષીઓની ગણતરી કરવામાં આવશે. આ ત્રિદિવસીય કાર્યક્રમમાં પહેલા દિવસે વન અને વન્યજીવ ક્ષેત્રે આગવી ઓળખ ધરાવતા તજજ્ઞોના વક્તવ્યો, બીજા દિવસે પક્ષીઓની ગણતરીનું

પક્ષી ગણતરમાં જામનગરનું અનેકું મહત્વ

સ્થાનિક અને વિદેશી પક્ષીઓ માટે ગુજરાતનો જામનગર કિલ્લો સાર્વજનિક અને પૂર્ણ અનેકું મહત્વ ધરાવે છે. દર વર્ષે લાખોની સંખ્યામાં પક્ષીઓ આ સમૃદ્ધ વિસ્તારોમાં વિહરતા જોવા મળે છે. આ વિસ્તારમાં આવેલા જળવાયિત વિસ્તારો, લાંબી દરિયાઈ પટ્ટી, ડુંગરાળ અને ઘાસના વિસ્તારો, જળાશયો અને સોલ્ટ પાન પક્ષીઓને રહેઠાણ-ખોરાક માટેની આદર્શ પરિસ્થિતિ પુરી પાડતા હોવાથી તેમના માટે આ વિસ્તાર સ્વર્ગ સમાન છે. વર્ષોથી અહિંમાં વિચરતા કિચડીયા- WADERS પક્ષીઓ જામનગર માટે સાબુપત્ર સમાન છે. જામનગરમાં આશરે ૩૦૦ થી વધારે સ્થાનિક અને પ્રવાસી પક્ષીઓ જોવા મળે છે. માત્ર કિચડીયા પક્ષીઓની ૫૦ થી વધારે પ્રજાતિઓ જોવા મળે છે. એમાં પણ "ગ્રેટ ક્રાબ પ્લોવર", "ગ્રેટ ક્રાબ ક્રાબ" જેવા પક્ષીઓ દેશમાં અલગ પૂર્ણ વ્યૂહરૂપે જોવા મળે છે, જ્યારે જામનગરમાં વિપુલ પ્રમાણમાં જોવા મળતા હોય છે. જેના ફળસ્વરૂપે ખીજડિયા પક્ષી અભયારણ્ય, નરારા અને અન્ય વિસ્તારો પક્ષી પ્રેમીઓ, સંશોધકો અને પ્રવાસીઓ માટે હંમેશા આકર્ષણનું કેન્દ્ર રહ્યું છે. માત્ર કિચડીયા પક્ષીઓની ગણતરીનું આરોજન કાચ ઠરવામાં આવ્યું હોય તેવો આ પ્રથમ પ્રયાસ બની રહેશે.

આયોજન તેમજ ત્રીજા દિવસે નોલેજ શેરીંગ અને સમાપન કાર્યક્રમ યોજાશે. આ કાર્યક્રમમાં સહભાગી થવા ગુજરાત તેમજ અન્ય રાજ્યોમાંથી પણ પક્ષી પ્રેમીઓ, તજજ્ઞો અને સંશોધકો ઉપસ્થિત રહેશે.

આ સમગ્ર કાર્યક્રમનું આયોજન

વન વિભાગ અને બર્ડ કન્ઝર્વેશન સોસાયટી ગુજરાત-BCSGના સંયુક્ત ઉપક્રમે યોજવામાં આવશે. BCSG પક્ષીઓ માટે છેલ્લાં ૨૫ વર્ષથી ગુજરાતમાં કાર્યરત સ્વેચ્છિક સંસ્થા છે. જે પક્ષીઓનું સંરક્ષણ, ગણતરી, નિરીક્ષણ તથા પક્ષીઓ પાછળનું

વિજ્ઞાન અને તે અંગેની જન જાગૃતિ માટે વિવિધ કાર્યક્રમો કરે છે.

ગુજરાતમાં આવેલું મરીન નેશનલ પાર્ક અને મરીન સેન્યુરી ભારતનો સૌ પ્રથમ જાહેર કરવામાં આવેલ દરિયાઈ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન છે. રાજ્યના દેવભૂમિ દ્વારકા, જામનગર અને મોરબી એમ ત્રણ જિલ્લામાં વિસ્તરેલ મરીન નેશનલ પાર્ક અને મરીન સેન્યુરીમાં ઓપાથી નવલખી સુધી અંદાજિત ૧૭૦ કિ.મી. લાંબા દરિયાકાંઠા અને ૪૨ ટાપુઓનો સમાવેશ થાય છે. કચ્છના અખાતમાં આવેલા આ પ્રોટેક્ટેડ એરીયાને અહીં જોવા મળતી દરિયાઈ જીવસૃષ્ટિ અને ચેર-મેન્યુવના સંવર્ધન અને સંરક્ષણના મુખ્ય ઉદ્દેશ્યથી જાહેર કરવામાં આવ્યો છે. આ ભારતમાં એકમાત્ર સ્થળ છે જ્યાં ઓટના સમય દરમિયાન પગપાળા પ્રવાસ કરીને દરિયાઈ જીવસૃષ્ટિનું અવલોકન કરી શકાય છે. જ્યારે અન્ય સ્થાનો ઉપર સ્કુબા ડાઈવીંગ કરવી અનિવાર્ય બની જાય છે.

દેશમાં સૌપ્રથમ જામનગરમાં આજથી 'ક્રિયડીયા પક્ષી'ની ગણતરી કરાશે

અમદાવાદ, તા.૨ - દેશમાં સૌ પ્રથમવાર મરીન નેશનલ પાર્ક - મરીન સેન્યુરી જામનગર ખાતે આવતીકાલે તા.૦૩ થી ૦૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૫ દરમિયાન દરિયાકાંઠાના તેમજ ક્રિયડીયા પક્ષીઓની ગણતરી-સેન્સસ યોજનાર છે. દરિયાકાંઠાના પક્ષીઓ અને સંરક્ષણ ઉપસ્થિત રહેશે. આ સમગ્ર કાર્યક્રમનું આયોજન વન વિભાગ અને બર્ડ કન્સર્વેશન સોસાયટી ગુજરાત-BCSGના સંયુક્ત ઉપક્રમે યોજવામાં આવશે. BCSG પક્ષીઓ માટે છેલ્લાં ૨૫ વર્ષથી ગુજરાતમાં કાર્યરત સ્વેચ્છિક સંસ્થા છે. જે પક્ષીઓનું સંરક્ષણ, ગણતરી, નિરીક્ષણ તથા પક્ષીઓ પાછળનું વિજ્ઞાન અને તે અંગેની જન જાગૃતિ માટે વિવિધ કાર્યક્રમો કરે છે. ગુજરાતમાં આવેલું મરીન નેશનલ પાર્ક અને મરીન સેન્યુરી ભારતનો સૌ પ્રથમ જાહેર કરવામાં આવેલ દરિયાઈ સમુદ્રી ઉદ્યાન છે. રાજ્યના દેવભૂમિ દ્વારકા, જામનગર અને મોરબી એમ ત્રણ જિલ્લામાં વિસ્તરેલ મરીન નેશનલ પાર્ક અને મરીન સેન્યુરીમાં ઓખાથી નવલાથી સુધી અંદાજિત ૧.૬૦ કિ.મી. લાંબા દરિયાકાંઠા અને ૪૨ ટપુઓનો સમાવેશ થાય છે. કચ્છના બખાતમાં આવેલા આ પ્રોટેક્ટેડ એરીયાને અહીં શ્રેવા મળતી દરિયાઈ જળસૃષ્ટિ અને શેર-મેન્યુવના સંવર્ધન અને સંરક્ષણના મુખ્ય ઉદ્દેશ્યથી જાહેર કરવામાં આવ્યો છે. આ ભારતમાં એકમાત્ર સ્થળ છે જ્યાં ઓટના સમય દરમિયાન પગલાણ પ્રવાહ કરીને દરિયાઈ જળસૃષ્ટિનું અવલોકન કરી શકાય છે. જ્યાંદે અન્ય સ્થાનો ઉપર સુખા ઘટ્ટબીંગ કરવી અનિવાર્ય બની જાય છે. મરીન નેશનલ પાર્ક અને મરીન સેન્યુરીમાં આલ્બી, દરિયાઈ શેવાળ, લાકળી, સખત અને નરમ પરવાળા, શેક્ષીન, કચ્છા, ડુબોંગ, પકરકીશ, સ્ટારલીશ, ક્રિટલ સ્કાર, ઓક્ટોપસની સાથે વેલની વિવિધ પ્રજાતિઓનો પણ સમાવેશ થાય છે.

દરિયાકાંઠામાં ત્રણ દિવસના અભિયાનનો આજથી પ્રારંભ કરાશે: મરીન નેશનલ પાર્કના ઉપક્રમે આયોજન

મોટે સ્વરે સમાન એવા જામનગર ખાતે યોજનાર આ કાર્યક્રમમાં ક્રિયડીયા પક્ષીઓ તેમજ દરિયા કિનારાની પક્ષીઓની ગણતરી કરવામાં આવશે. આ ત્રિદિવસીય કાર્યક્રમમાં પહેલા દિવસે પરાવતા તજસોમા વસત્યો, બીજા દિવસે પક્ષીઓની ગણતરીનું આયોજન તેમજ ત્રીજા દિવસે નોલેજ શેરીંગ અને સમાપન કાર્યક્રમ યોજાશે. આ કાર્યક્રમમાં સહભાગી થવા ગુજરાત તેમજ અન્ય રાજ્યોમાંથી પણ પક્ષી પ્રેમીઓ, વૃદ્ધો યોગ્ય સંરક્ષણ અને સંવર્ધન માટે પક્ષી ગણતરી રાજ્ય સરકાર દ્વારા પક્ષીઓના સંરક્ષણ અને સંવર્ધન માટે અલેક્ઝાન્ડર ડાર્વો કરવામાં આવી રહ્યાં છે. સ્થાવર પક્ષી તેમજ વિજ્ઞાનમંદાલી સાવતા સાચાવર પક્ષીઓની વિવિધ પ્રજાતિઓની ઓળખ, તેમની સંખ્યા વહેરની માહિતી મેળવવા વન વિભાગ દ્વારા વૈજ્ઞાનિક ઢબે પક્ષી વસ્તી અંદાજ પણ કરવામાં આવે છે. જેના થકી સંપૂર્ણ માહિતી મેળવી પક્ષીઓના યોગ્ય સંરક્ષણ અને સંવર્ધન માટેના નિર્ણય લેવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત પક્ષીઓના વસવાટ માટેના નવા વિસ્તારોની ઓળખ, પક્ષીઓની વિવિધ પ્રજાતિઓની ઉપસ્થિતિ વિશેની માહિતી, તેમની સંખ્યા, વસ્તી ગીચતા અને આવાગમન માટેનો યોગ્ય સમય જેવા વિવિધ પાસાઓને પણ ધ્યાન આપી લેવામાં આવે છે.

પક્ષી જગતમાં જામનગરનું અનેરું મહત્વ

સ્થાનિક અને ક્રિટિકી પક્ષીઓ માટે ગુજરાતનો જામનગર જિલ્લો સર્વોચ્ચકક્ષારો ખૂબ અનેરું મહત્વ ધરાવે છે. દર વર્ષે લાખોની સંખ્યામાં પક્ષીઓ આ સમૃદ્ધ વિસ્તારોમાં વિકસતા જોવા મળે છે. આ વિસ્તારમાં આવેલા જળલાલિત વિસ્તારો, લાંબી દરિયાઈ પટ્ટી, ડુંગરાળ અને ઘાસના વિસ્તારો, જળાશયો અને સોટ પાન પક્ષીઓને રહેઠાણ-ખોરાક માટેની આદર્શ પરિસ્થિતિ પુરી પાડતા હોવાથી તેમના માટે આ વિસ્તાર સર્વો સમાન છે. વર્ષોથી રહિયાં વિચરતા ક્રિયડિયા- WADERS પક્ષીઓ જામનગર માટે આખૂણા સમાન છે. જામનગરમાં આશરે ૩૦૦ થી વધારે સ્થાનિક અને પ્રવાસી પક્ષીઓ જોવા મળે છે. માત્ર ક્રિયડીયા પક્ષીઓની ૫૦ થી વધારે પ્રજાતિઓ જોવા મળે છે. એમાં પણ 'સોમલો- Crab plover', 'મોટો ક્રિયડિયો- Great Knot' જેવા પક્ષીઓ દેશમાં અન્યત્ર ખૂબ જ ઓછા જોવા મળે છે.

સાંજ સમાચાર

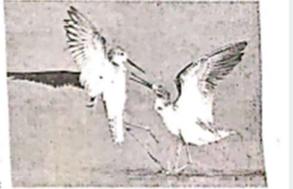
નવલખીથી ઓખા સુધીના દરિયા કિનારાના સ્થળોએ ક્રિયડીયા પક્ષીની ગણતરીનો આયતીકાલથી પ્રારંભ

મરીન નેશનલ પાર્ક - મરીન સેન્યુરી વિસ્તારમાં આશરે ૩૦૦ થી વધારે પ્રજાતિના સ્થાનિક-યાચાવર પક્ષીઓનું રહેઠાણ: વન વિભાગ તેમજ બર્ડ કન્સર્વેશન સોસાયટીના સંયુક્ત ઉપક્રમે પક્ષીઓની ગણતરી યોજવામાં આવશે

જામનગર તા.૨ - દેશમાં સૌ પ્રથમવાર મરીન નેશનલ પાર્ક - મરીન સેન્યુરી જામનગર ખાતે આવતીકાલે તા.૦૩ થી ૦૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૫ દરમિયાન દરિયાકાંઠાના તેમજ ક્રિયડીયા પક્ષીઓની ગણતરી-સેન્સસ યોજનાર છે. દરિયાકાંઠાના પક્ષીઓ અને સંરક્ષણ ઉપસ્થિત રહેશે. આ સમગ્ર કાર્યક્રમનું આયોજન વન વિભાગ અને બર્ડ કન્સર્વેશન સોસાયટી ગુજરાત-BCSGના સંયુક્ત ઉપક્રમે યોજવામાં આવશે. BCSG પક્ષીઓ માટે છેલ્લાં ૨૫ વર્ષથી ગુજરાતમાં કાર્યરત સ્વેચ્છિક સંસ્થા છે. જે પક્ષીઓનું સંરક્ષણ, ગણતરી, નિરીક્ષણ તથા પક્ષીઓ પાછળનું વિજ્ઞાન અને તે અંગેની જન જાગૃતિ માટે વિવિધ કાર્યક્રમો કરે છે. ગુજરાતમાં આવેલું મરીન નેશનલ પાર્ક અને મરીન સેન્યુરી ભારતનો સૌ પ્રથમ જાહેર કરવામાં આવેલ દરિયાઈ સમુદ્રી ઉદ્યાન છે. રાજ્યના દેવભૂમિ દ્વારકા, જામનગર અને મોરબી એમ ત્રણ જિલ્લામાં વિસ્તરેલ મરીન નેશનલ પાર્ક અને મરીન સેન્યુરીમાં ઓખાથી નવલાથી સુધી અંદાજિત ૧.૬૦ કિ.મી. લાંબા દરિયાકાંઠા અને ૪૨ ટપુઓનો સમાવેશ થાય છે. કચ્છના બખાતમાં આવેલા આ પ્રોટેક્ટેડ એરીયાને અહીં શ્રેવા મળતી દરિયાઈ જળસૃષ્ટિ અને શેર-મેન્યુવના સંવર્ધન અને સંરક્ષણના મુખ્ય ઉદ્દેશ્યથી જાહેર કરવામાં આવ્યો છે. આ ભારતમાં એકમાત્ર સ્થળ છે જ્યાં ઓટના સમય દરમિયાન પગલાણ પ્રવાહ કરીને દરિયાઈ જળસૃષ્ટિનું અવલોકન કરી શકાય છે. જ્યાંદે અન્ય સ્થાનો ઉપર સુખા ઘટ્ટબીંગ કરવી અનિવાર્ય બની જાય છે. મરીન નેશનલ પાર્ક અને મરીન સેન્યુરીમાં આલ્બી, દરિયાઈ શેવાળ, લાકળી, સખત અને નરમ પરવાળા, શેક્ષીન, કચ્છા, ડુબોંગ, પકરકીશ, સ્ટારલીશ, ક્રિટલ સ્કાર, ઓક્ટોપસની સાથે વેલની વિવિધ પ્રજાતિઓનો પણ સમાવેશ થાય છે.

મરીન નેશનલ પાર્ક - મરીન સેન્યુરી વિસ્તારમાં આશરે ૩૦૦ થી વધારે પ્રજાતિના સ્થાનિક-યાચાવર પક્ષીઓનું રહેઠાણ: વન વિભાગ તેમજ બર્ડ કન્સર્વેશન સોસાયટીના સંયુક્ત ઉપક્રમે પક્ષીઓની ગણતરી યોજવામાં આવશે

મરીન નેશનલ પાર્ક - મરીન સેન્યુરી વિસ્તારમાં આશરે ૩૦૦ થી વધારે પ્રજાતિના સ્થાનિક-યાચાવર પક્ષીઓનું રહેઠાણ: વન વિભાગ તેમજ બર્ડ કન્સર્વેશન સોસાયટીના સંયુક્ત ઉપક્રમે પક્ષીઓની ગણતરી યોજવામાં આવશે

જામનગરથી ૬લાસારો સ્થાન

